

UPPSALA
UNIVERSITET

TEKNAT 2018/141

Riktlinjer för användning av stipendier för finansiering av utbildning på forskarnivå

Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten

Fastställd av teknisk-naturvetenskapliga fakultetsnämnden 2019-09-10

Innehållsförteckning

Riktlinjer för användning av stipendier för finansiering av utbildning på forskarnivå	3
1. Bakgrund	3
2. Grundläggande utgångspunkter kring finansiering genom stipendier av utbildning på forskarnivå	3
3. Förutsättningar för samarbete med stipendiegivare	4
4. Avtal med stipendiegivaren	4
5. Undantagskriterier enligt HF 5 kap. 4 a §	5
Bistånds- och kapacitetsuppbyggnadsprogram	5
Europeiska unionen finansierat program eller andra samarbeten	5
Skäliga stipendievillkor och insyn	6

Riktlinjer för användning av stipendier för finansiering av utbildning på forskarnivå

1. Bakgrund

Alla doktorander ska ha en adekvat försörjning under hela studietiden, vilket garanteras av den institution som har antagit doktoranden. Doktorander ska i första hand försörjas genom anställning som doktorand. Doktorander kan antas med annan form av försörjning, dock måste institutionen alltid garantera försörjning under hela studietiden. Fr.o.m. 1 juli 2018 infördes i högskoleförordningen en tydligare reglering för finansiering genom stipendier av utbildning på forskarnivå (HF 5 kap. 4 §);

4 § En doktorand vars studiefinansiering består av stipendium ska efter ansökan anställas som doktorand senast när det enligt den individuella studieplanen återstår en utbildningstid som motsvarar tre års utbildning på forskarnivå på heltid som avses leda till doktorsexamen eller konstnärlig doktorsexamen. Detta gäller dock inte om rektorn har beslutat att dra in doktorandens resurser enligt 6 kap. 30 §. Förordning (2017:947).

4 a § En doktorand vars studiefinansiering består av stipendium behöver inte anställas enligt 4 § om stipendiet lämnas inom ramen för

1. ett bistånds- och kapacitetsuppbyggnadsprogram där stipendier utgör vedertagen finansieringsform med skäliga stipendievillkor och den antagande högskolan har insyn i dessa villkor och hur stipendiet betalas ut, eller

2. ett av Europeiska unionen finansierat program eller andra samarbeten, där stipendier med skäliga stipendievillkor utgör en vedertagen finansieringsform och där krav på finansiering genom anställning blir ett hinder för den antagande högskolans medverkan.

Dessa riktlinjer reglerar förutsättningar och avgränsningar för studiefinansiering med stipendier inom utbildning på forskarnivå vid teknisk-naturvetenskapliga fakulteten.

2. Grundläggande utgångspunkter kring finansiering genom stipendier av utbildning på forskarnivå

1. Doktorander med stipendiefinansiering erhåller samma nettoinkomst som doktorander med anställning som doktorand enligt lönestegen för doktorander enligt HF 7 kap. 36 §. Om sökanden ska vara verksam omväxlande i Sverige och i annat land (t.ex. doktorander inom Sidas sandwichprogram och doktorander inom gemensamma utbildningsprogram (joint/double degree)), gäller kravet på nettoinkomst endast tiden då doktoranden är verksam i Sverige.
2. Ett avtal mellan Uppsala universitet och stipendiegivaren ska garantera skäliga stipendievillkor för doktorander. För detta måste universitetet ges insyn i villkoren för stipendierna samt förutsättningarna för dess utbetalning. Se mer information om avtal nedan (avsnitt 4).
3. Vid fakulteten är finansiering med stipendier efter att tre års heltidsstudier återstår endast tillåtet om stipendiet omfattas av undantagskriterier enligt HF 5 kap. 4 a § och uppfyller fakultetens definition och begränsning (avsnitt 5).
4. Vid fakulteten är finansiering med stipendium enbart först året och därefter anställning som doktorand (enligt 5 kap. 4 §) endast tillåtet om doktorandplatsen utlysts i öppen konkurrens enligt HF 4 kap. 5 §. Stipendiet får inte utgöra en förutsättning för doktorandplatsen. Urval

bland sökande ska göras endast med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig utbildningen enligt HF 7 kap. 41 §. Doktoranden ska när tre års heltidsstudier återstår anställas som doktorand enligt HF 5 kap. 4 §. Stipendievillkoren ska uppfylla samma krav som gäller för stipendier som omfattas av undantagskriterier enligt HF 5 kap. 4 a §.

5. Antagning av doktorand som finansieras med stipendium enligt 2.3. eller 2.4 kräver noggrann prövning. Beredning av antagningsärenden sker i fakultetens forskarutbildningsnämnd för beslut i fakultetsnämndens arbetsutskott. Avtal med stipendiegivaren ska finnas tillhands innan beredning sker.

3. Förutsättningar för samarbete med stipendiegivare

En viktig förutsättning för ett bra samarbete med en stipendiegivare/organisation är möjlighet till dialog kring ömsesidiga krav och förväntningar på samarbetet och på de doktorander som erhåller finansiering från stipendiegivaren. Fakulteten förespråkar att studiefinansiering med stipendier inom utbildning på forskarnivå sker inom långsiktiga och etablerade samarbeten där dessa förutsättningar uppfylls.

Den instans (se avsnitt 4) som ingår avtal med en stipendiegivare ska sträva efter att villkoren för stipendiet blir så bra som möjligt vad gäller t.ex. stipendiets belopp, att det möjliggörs för doktoranden att undervisa på grund- och avancerad nivå och att det ställs rimliga krav på Uppsala universitet och på de doktorander som finansieras med stipendiet.

Antagning av stipendiefinansierade doktorander ska föregås av en kvalitetsgranskning som säkerställer att kandidaten har både formell behörighet och de förutsättningar som krävs för utbildningen. Den som ska ta emot en doktorand med stipendiefinansiering ska sträva efter att ha så stort inflytande som möjligt över rekryteringsprocessen om denna hanteras av stipendiegivaren.

4. Avtal med stipendiegivaren

Ett avtal mellan Uppsala universitet och stipendiegivaren ska tydliggöra stipendievillkoren (se avsnitt 5) och hur stipendiet betalas ut, eventuella åtaganden från de respektive parterna samt annan information med relevans för studiernas innehåll och upplägg.

Ett avtal ska beroende på samarbetets ämnesbredd skrivas på universitetsnivå, fakultetsnivå eller institutionsnivå. När det gäller samarbeten som inkluderar finansiering av doktorander inom fler än ett vetenskapsområde ska det finnas universitetövergripande avtal. Ett avtal ska innan det undertecknas granskas av fakultetskansliet och av juridiska avdelningen.

Avtalet ska skrivas på ett sätt som inte förpliktar Uppsala universitet att anta doktorander inom samarbetet.

Nedanstående områden ska beaktas i avtalet;

1. *Stipendiets tidsomfattning och totala belopp.*
2. *Eventuella krav på total bruttotid för studierna.*
3. *Hur stipendiet utbetalas, exempelvis på vilket sätt och med vilken frekvens.*
4. *Andra förmåner som kan medfölja stipendiet, exempelvis ersättning för resor eller andra kostnader och försäkringar.*
5. *Åtaganden/förpliktelser för doktoranden så som exempelvis återrapportering eller återvändarkrav.*
6. *Omständigheter som kan medföra återbetalningsskyldighet av hela eller delar av stipendiet.*

7. *Förutsättningar vid utevaro från studierna på grund av sjukdom, föräldraledighet eller annan tjänstledighet.*
8. *Att universitetet inte är förpliktat att anta doktorander vid beviljande av stipendiet.*
9. *Att den blivande doktoranden måste uppfylla allmän och särskild behörighet för att antas.*
10. *Att doktoranden efter att ha antagits ska följa allmän och individuell studieplan.*
11. *Förpliktelse som åvilar universitetet, exempelvis i form av rapporteringskrav om doktorandens framsteg.*
12. *Att universitetet inte ansvarar för doktorandernas förpliktelse i form av exempelvis återrapportering- och återvändandekrav eller återbetalningsskyldighet av stipendiet.*
13. *Om doktoranden ges möjlighet att undervisa eller genomföra annan institutionstjänstgöring under utbildningen (vilket kan förutsätta att universitetet finansierar kostnaden detta medför i form av längre bruttostudietid).*
14. *Om avtalet är av generell karaktär och gäller över längre period kan kompletterande uppgifter om stipendiebeloppet anges i annan av stipendiegivaren bindande handling. Det bör framgå att ansvarig institution vid UU vid behov tilläggsfinansierar doktoranden för att den totala nettoinkomsten ska vara i nivå med lönestegen för doktorander.*
15. *Om doktoranden under längre eller kortare period har rätt att behålla stipendiet efter frånvaro, exempelvis på grund av sjukdom, tjänstledighet eller föräldraledighet.*
16. *Avtalet bör inkludera en beskrivning av antagningsprocessen.*

5. Undantagskriterier enligt HF 5 kap. 4 a §

Sedan 1 juli 2018 föreskrivs i högskoleförordningen 5 kap. 4 a § undantagskriterier för användandet av stipendier som utbetalas efter att tre års heltidsstudier återstår. Det överlåtes till lärosätena att definiera dessa undantagskriterier med hänvisning till att de kriterier som sätts upp ska säkerställa att syftet med förordning efterlevs.

Bistånds- och kapacitetsuppbyggnadsprogram

Enligt HF 5 kap. 4 a § 1 behöver inte en doktorand anställas enligt 4 § om stipendiet lämnas inom ramen för ”ett bistånds- och kapacitetsuppbyggnadsprogram där stipendier utgör vedertagen finansieringsform”. Bistånds- och kapacitetsuppbyggnadsprogram ska syfta till kapacitetsuppbyggnad i ett land som vid tiden för doktorandens antagning ingår i DAC/OECD-listan (samtliga nivåer av DAC list of ODA Recipients). Vid fakulteten är finansiering genom stipendier enligt 4 a § 1 tillåten om 1) stipendieorganisationen har sin hemvist i något av dessa länder eller 2) om stipendieorganisationen har som uttalat syfte att verka för kapacitetsuppbyggnad inom något av dessa länder. Antagning av doktorander kan endast ske om stipendieorganisationens hemvist finns med på DAC-listan oaktat om avtalet med stipendieorganisationen har en längre giltighetsperiod.

Europeiska unionen finansierat program eller andra samarbeten

Enligt HF 5 kap. 4 a § 2 behöver inte en doktorand anställas enligt 4 § om stipendiet lämnas inom ramen för ”ett av Europeiska unionen finansierat program eller andra samarbeten, där stipendier med skäliga stipendievillkor utgör en vedertagen finansieringsform och där krav på finansiering genom anställning blir ett hinder för den antagande högskolans medverkan”. Vid fakulteten anses samarbeten med finansiering inom EU-projekt eller annat projekt av ”motsvarande karaktär” falla inom ramen för undantaget enligt 4 a § 2. Prövning av om samarbetet är att betrakta som

”motsvarande karaktär” görs av fakultetsnämndens arbetsutskott efter beredning i fakultetens forskarutbildningsnämnd innan avtal med stipendiegivaren tecknas.

Skäligen stipendievillkor och insyn

För alla stipendiesamarbeten som kan definieras som *bistånds- och kapacitetsuppbyggnadsprogram* enligt HF 5 kap. 4 a § 1 alternativt *Europeiska unionen finansierat program eller andra samarbeten* enligt HF 5 kap. 4 a § 2 krävs att stipendiets villkor är skäligen vilket säkerställs genom avtal (se avsnitt 4). Nettoinkomst i nivå med lönestegen för doktorander garanteras genom fakultetens krav på tilläggsfinansiering. Grundläggande försäkringsskydd erhålls genom universitetets samlingsförsäkringar hos Kammarkollegiet. Därutöver krävs att doktoranden erbjuder en god arbetsmiljö och goda förutsättningar att genomföra forskarutbildning i enlighet med allmän- och individuell studieplan. Stipendiefinansierade doktorander ska, i likhet med doktorander med annan finansiering, ha rätt till ledighet motsvarande semester, företagshälsovård och tid för friskvård. Om sökanden ska vara verksam omväxlande i Sverige och i annat land (t.ex. doktorander inom Sidas sandwichprogram och doktorander inom gemensamma utbildningsprogram (joint/double degree)), gäller ovanstående under de perioder som doktoranden är verksam vid Uppsala universitet.

Fakulteten ställer följande specifika krav på villkor för stipendier som används för finansiering av utbildning på forskarnivå;

- Frånvaro p.g.a. sjukdom, föräldraledighet eller andra faktorer som inte beror på att doktoranden väsentligt åsidosätter sina åtaganden enligt den individuella studieplanen ska ej föranleda krav på återbetalning för genomförd studietid.
- Om stipendiegivaren föreskriver krav på återvändande får detta ej vara förbundet med begäran om återbetalning om doktoranden efter genomförd utbildning ej följer påbudet. Uppsala universitet tar inte ansvar för att ett återvändarkrav efterlevs.